

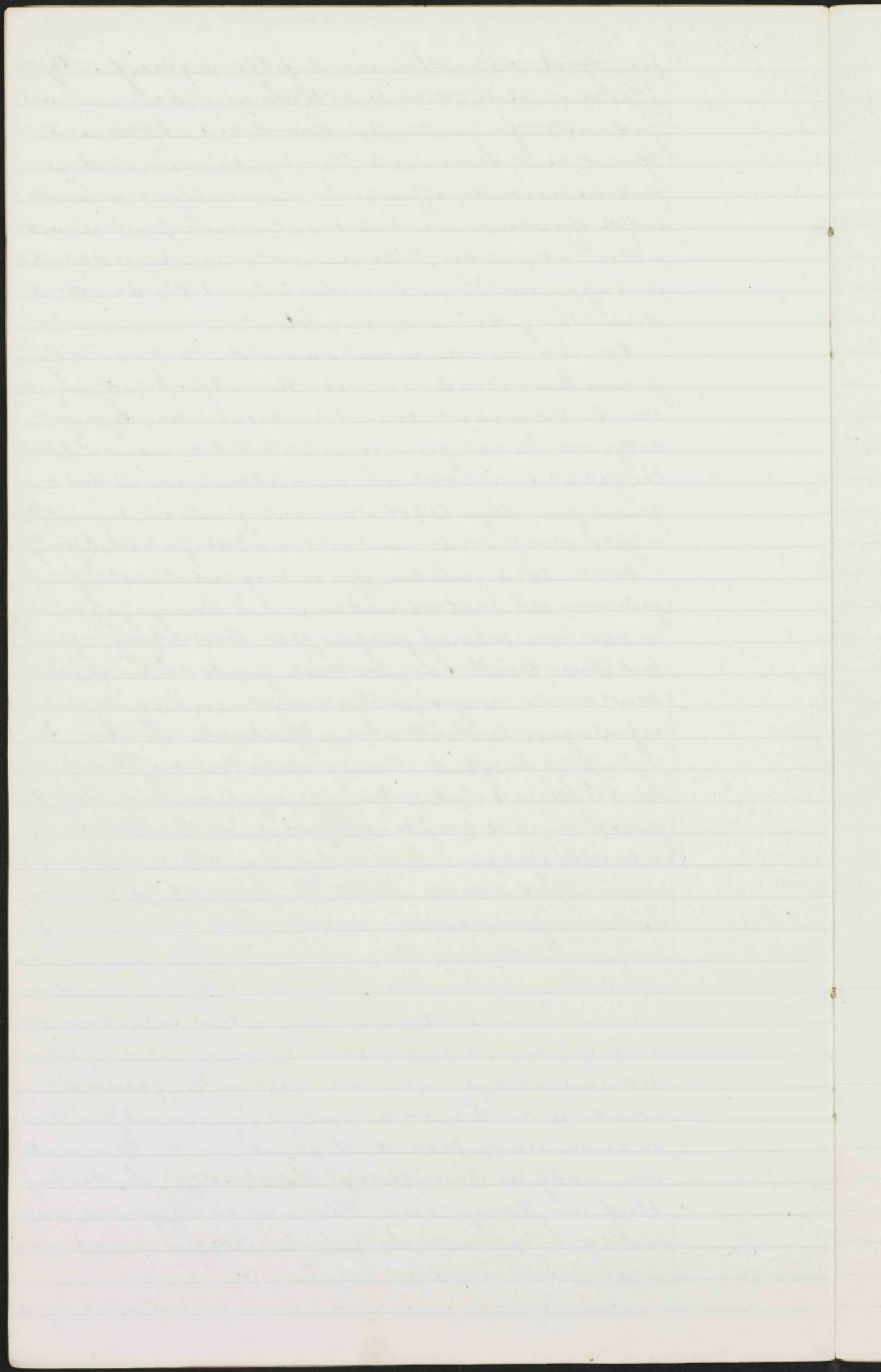
judant van L. N., maar dezelfde die ten jare 1864, als Commandant van de Medusa, zich naam maak, te door het forceeren van den doortocht door de Straat van Simonoseki, in Japan; daarenboren enkele vreemde officieren, en eindelijk een aantal hoofd-officiere van het Nederlandsche leger; onder die allen waren de Pastoor en ik de eenigen die niet in krijgsgewaad gekleed waren; in alles had L. N. dien dag zeker wel 50 gasten.

Op den dag daarna kwam de Boekhandelaar J. van Heemskerk, uit Amersfoort, mij verzeken om de Gespraak van den vorigen dag te mogen uitgeren. Ik had geen oogenblik het vernemen daar, toe gehad, maar wist nu ook niet waarom ik het wel, gaen zou; alzoo is het dan ook geschied, maar tot mijn leedwezen is de man niet in alles mijn opstel gevolgd.

Ook in 1854, en later, zijn er nog godsdienstoeferingen voor de Protestanten in het Kamp gehouden, maar van 1860 af gingen zij te Soesterberg, nabij het Huis ter Heide, ter kerk, zooals de K. Katholieken, reeds vroeger, deelnamen aan de godsdienstoeferingen te Soesterberg, Gemeente Soest.

In 1854 heeft de Koning weder mede gekampeerd, en heeft op 11 September, eenen zeer warmen dag, te paard, aan het hoofd van 6000 man, eene militaire wandeling naar Soestdijk gemaakt, ten einde voor Zijne Moeder, H. N. Anna Paulowna, te defileeren. In latere jaren echter woonde L. N. die zomeroeferingen niet meer bij; en langzamerhand veranderden die ook zoozeer van aard, dat er uitgezien moest worden naar ruimer terrein. De grootere afstanden, die de kogels tegenwoordig kunnen afleggen, maakten dit noodzakelijk, en daarom werd in 1899 eene legerplaats op de Veluwe aangelegd, op eene bijna vlakke heide, ruim 1300 St. A. groot, in de Gemeente Ede, nabij de buurtschap Harokamp. Soesterberg bleef een Kamp voor Mineurs en Sappeurs, waar men zich oefende in het aanleggen van schansen, loopgraven, mijnen, enz.

De oefeningen der Artillerie hebben in 1866 nog aan

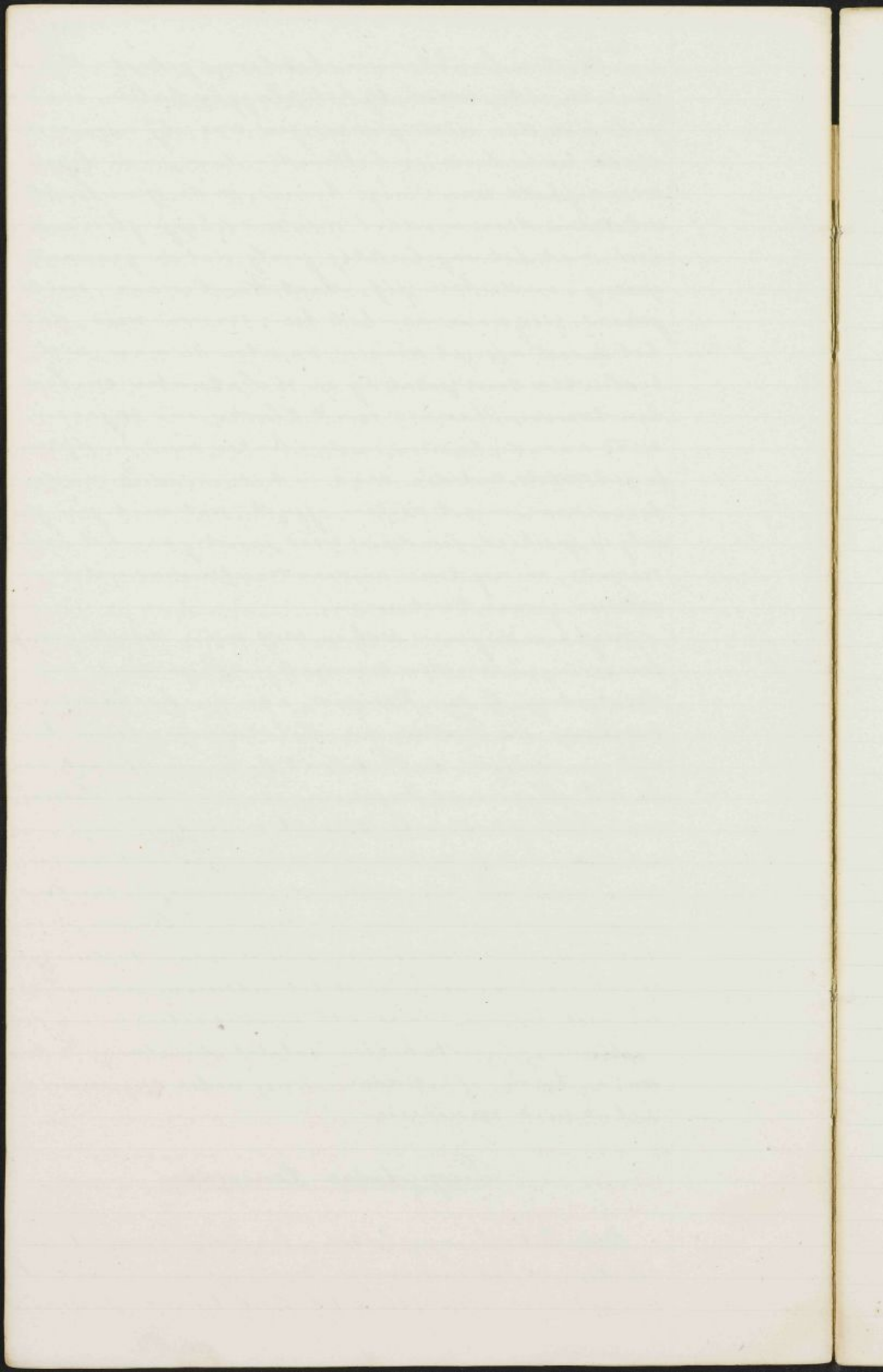

een Soester landbouwer het leven gekost. Hij, of zijne knechts, rondten bij het plaggen halen, een granaat die niet gesprongen was. Zij namen die mede naar huis, en hebben die daar, in de tegenwoordigheid van eenige bureu, in de open lucht ontstoken door middel van een schopje gloeiende asch, met het ongelukkig gevolg dat de granaat sprong, en de boer zelf, Hart Wantenaar, oud 32 jaren, zoo zwaar aan het been verwond werd, dat het moest afgezet worden, waartoe de man niet besluiten kon, zoodat hij op 16 September overleed. Een tweede, Theunis van 't Klooster, oud 20 jaren, werd aan de handen, en den linker arm, in die mate gekwetst, dat die arm, in het midden van den boven arm, moest worden afgezet, wat met goed gevolg is geschied. Een derde werd ernstig aan het hoofd verwond, en nog twee andere toeschouwers ontvingen minder zware kwetsuren.

Tusschen de jaren 1806 en 1809 werd, door de ijverige bemoeiingen van den toenmaligen Predikant van Soesterberg, G. van Kempen, aan den hoofdweg in het Camp, een Fe Huis voor Militairen gebouwd, terwyl zijn opvolger, de Predikant G. Verrijn Stuart, aan de 10de Algemeene Vergadering van den Nederl. Militairen - Bond, gehouden te Utrecht op 20 April 1892, mededeelde, dat hij in onderhandeling was met den vorst, genen militair, nu godsdienst - onderwijzer, van Dageringen, met de bedoeling om dezen, als Concierge, in dat Fe Huis te doen wonen, en werkzaam te doen zijn. Of dat plan ook werkelijk is tot uitvoering gekomen, is mij niet bekend, maar wel meen ik later, in een der dagbladen, gelezen te hebben, dat dat Militaire Fe Huis was afgebrand; of het daarna nog weder opgebouwd is, heb ik niet vernomen.

Leesgezelschap: „Concordia.“

Ook het Leesgezelschap: „Concordia“ verdient een plaatsje, in het onderwerp „Vereenigingen“, want al was het niet uitsluitend tot Soest beperkt, de leesorde

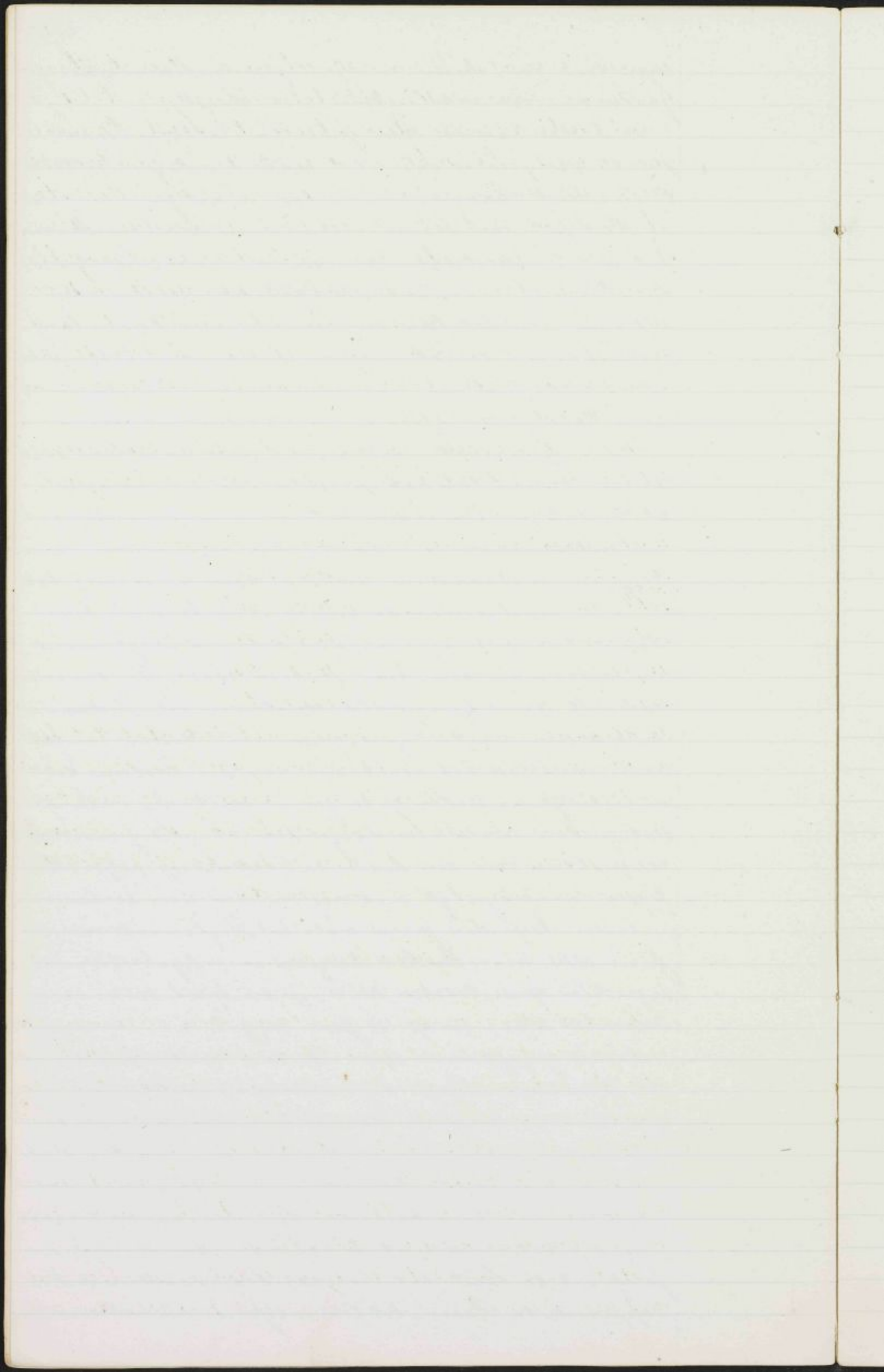
begon toch van daan¹¹, en de Bestuursleden waren jaren aan een uitsluitend uit Soest.

Er bestond reeds voor 1841 een Leesgezelschap, sedert waarvan is mij niet bekend, dat zich uitstrek te over Soest, Baarn, en Eemnes; in het jaar 1847 was de Heer J. A. van Steyn, Notaris, en Rentmeester van het Domein Soestdijk, daarvan besturend Secretaris. Dit Leesgezelschap, dat uitsluitend meergegeven onder zijne leden telde, was nog al duur, kwam lang, zamerkhand in verval, en ging in 1852 geheel te niet.

Wellicht heeft het volgende daartoe iets bijgedragen. Mogelijk wel door de duurt van het bovenvermelde afschrikt, vereenigden zich, op 10 Juni 1841, eenige Heeren tot het oprichten van een Leesgezelschap, dat zij „Concordia“ wilden noemen, en dat zich zou uitstrekken over Soest, Baarn, Eemnes, Laren, Bussum, en Naarden, doch dat toch al spoedig tot de drie eerstgenoemde Gemeenten bepaald bleef. Men ontwierp op dien zelfden dag een Reglement, en benoemde den Heer H. ten Holt, Rentmeester van het Huis Groenewald, te Baarn, tot „Bestuurder“. De bedoeling was, te lezen „op gemeene kosten“, en gaf aan ieder Lid het recht, om aan den Bestuurder schriftelijk de boeken op te geven, welke hij verlangde dat zouden worden rondgezonden, maar hij moest dan ook instaan voor een derde van den inkoopsprijs. Men begon waarschijnlijk met nog minder dan 20 Leden.

In den loop der jaren werd het Reglement van 10 Juni 1841 meermaalen herzien en uitgebreid. Dit is geschied op 12 October 1848; op 20 April 1852; op 11 December 1861; en op 11 Juni 1879.

Zooals gezegd is, de Heer H. ten Holt werd de eerste Directeur. Maar hij vertrok naar Utrecht, en op 1 Mei 1848 werd de Heer G. van Merkesteyn, te Eemnes - binnen, door de Vergadering daartoe verkozen, zijn opvolger als Directeur. Deze bleef dat tot 7 October 1851, toen hij bedankte, waarna de Vergadering mij tot President benoemde; den Heer E. de Jong, ook te Soest, tot Secretaris; en den Heer J. A. van Dapperen, te Baarn, tot Commissaris. Na het overlijden

van dien laatste, in 1859, volgde de Heer G. Klaafjen, te Baarn, hem in diezelfde betrekking op. Met 1 Jan., nuari 1860, werd de Heer J. Cock, te Soest, Commis., faris; op 1 Juli 1861, de Heer H. H. Poggembeck, te Soest; die later weder werd opgevolgd door den Heer A. M. Romijn, te Soest, en na dezen door den Heer J. L. van Oostreen, te Baarn. De Heer E. de Jong bleef Secretaris tot aan zijn vertrek van Soest, in 1884. Hij werd opgevolgd door den Heer W. Bredée, te Soest, dijk, onder Baarn. Ik bleef President tot 1892, toen ik van Soest vertrok, en de Heer W. Bredée mij als Voorzitter opvolgde.

hoe het ledental klom en daalde, blijkt uit het volgende Staatje, loopende over de enkele jaren waarvan ik nu nog zeker ben:

1841. 20 Leden, of minder	1883. 73 Leden.
1847. 25 "	1887. 49 "
1859. 29 "	1888. 50 "
1866. 54 "	1889. 50 "
1869. 64 " , of meer	1890. 63 "
1870. 72 "	1891. 62 "
1881. 70 "	

Ik herinner mij jaren waarin het ledental tot boven de 80 geklommen was. Een paar jaren na 1892, scheidde Soest zich van Baarn en Eemnes af, en richtte een geheel plaatselijk Leesgezelschap op, natuurlijk op zeer bescheiden voet. Concordia leeft echter tot heden in Baarn, e. a., nog voort.

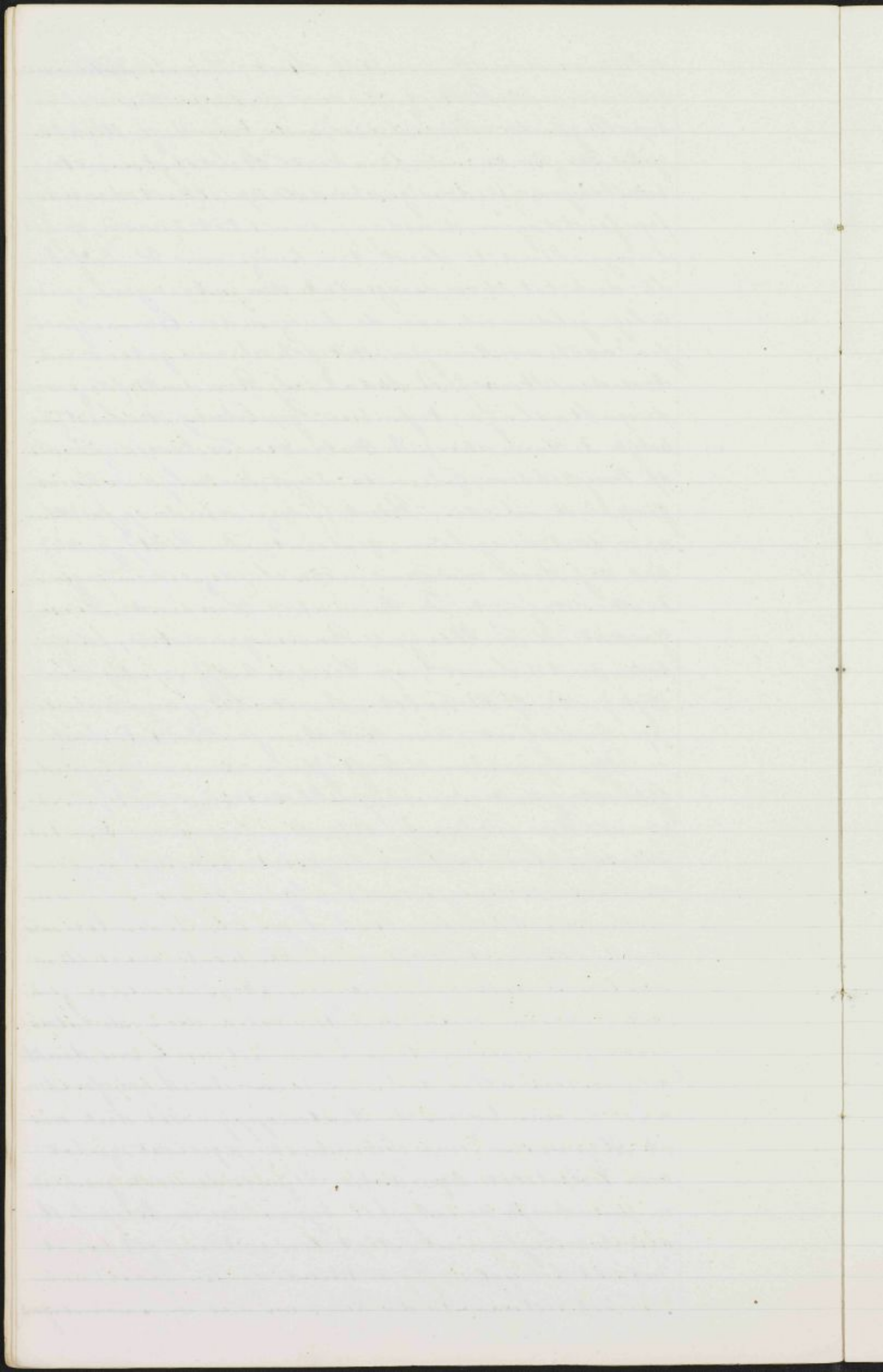
Spaarbank.

Eenige Heeren, die reeds lang van meening waren geweest, dat het oprichten van een Spaarbank, zeer in het belang der bevolking, in den omtrek van hunne verschillende woonplaatsen, rezen zo, kwamen in Juni 1851 met dat plan openlijk voor den dag, door het vaststellen van een Reglement, en het verspreiden van een Circulaire, ter bekendmaking en aanbeveling hunner stichting.

Het Reglement telde 19 artikelen; deelde mede dat die Spaarbank was opgericht ten dienste van

de inwoners der Gemeenten, Soest, Baarn, De Huursche, Lemores, en De Bilt; zeide dan verder, onder welke bepalingen en voorwaarden, men van deze stichting gebruik zou kunnen maken. Stortingen en terugbetalingen zouden geschieden, op elken maandag, (op feestdagen, dinsdag), van 1 tot 2 uur, op het Lange-Eind, te Soest, ten huize van W. Lafébre L^e; doch, tot meerder gemak der inbrengers, zouden inleg-gelden ook aan de huizen der Commissaris, jen worden ontrangen. Het geheel was geteekend door den Heer J. A. Staal, als President; (deze woonde op Staalwijk, tegenover Dijnenburg, te Soest, kerkelijk De Huursche). A. Walraven Fislere; (deze woonde op Eerijkshoere, Gemeente Leyst, kerkelijk De Huursche). Jonkh^e H. van den Bosch; (deze woonde op Jackthust, aan de Koningslaan, Gemeente De Bilt). Jonkh^e F. L. H. J. Bosch van Drakenstein; (deze woonde op Drakensteyn, te De Huursche, Gemeente Baarn). Jonkh^e M. F. Alexijn, Penningmeester; (deze woonde te Soest, op Vredenhoff, nabij Soestdijk). Me G. K. Falck, Secretaris; (deze woonde op Landlust, aan het Lange-Eind, te Soest).

Deze Spaarbank heeft jaren aan een zeer gunstig gewerkt, genoot een onbepaald vertrouwen bij de bewoners der genoemde dorpen, en nam van jaar tot jaar in bloei toe. Toch is ze, iets vóór 1878, opgeheven. Door verhuizen en overlijden kwamen er nu en dan plaatsen open in het personeel der Commissarissen, die niet altijd gemakkelijk te vervullen waren. De oorspronkelijke oprichters gevoelden zich onder vorders; vooral den Heer Falck, die in de latere jaren zoo ongeveer de ziel van het werk was, drukte de zorg voor alles meer en meer. In Amersfoort had daarenboven de Maatschappij: „Tot Nut van 't Algemeen", eene Spaarbank opgericht, zoodat men besloot tot liquidatie. Alzoo is dan ook geschied, en men heeft daarbij het bepaalde, in Artikel 16 van het Reglement, stipt ten uitvoer gebracht. Dat artikel zegt: „Bij ontbinding der Spaarbank, zal het resterende der Reserve-Kas in handen ge."

„steld worden der verschillende armbesturen van
„de gemeenten Soest, Baarn, De Huursche, Eemnes
„en De Bilt.“ Hij is ten minste bekend, dat de Dia-
conie der Hervormde Gemeente te Soest, toen een
niet onwaardig tantum van dat restant heeft ont-
vangen.

Stads- Bestedelingen.

Nadat de Heer J. N. Stilkes, wed. v. v. van
Frauwe Clara Elisabeth Muijskens, in 1854 over-
leden was, kwam de buitenplaats Middelland
in het bezit van den Heer Frans Pieter Muijskens,
te Amsterdam. Deze was Regent van de Inrich-
ting voor Stads- Bestedelingen aldaar, en, naar
schijnlijk wel op zijn voorstel, werden aldaar eenigen
van die Bestedelingen, gelijk elders, ook in gezinnen
te Soest geplaatst. De Heer F. Beudeker, Direc-
teur dier Inrichting te Amsterdam, benoemde
tot zijnen Gemachtigde hier, den Heer J. Bredée,
Gemeente- Ontranger. Deze laatste was de tug-
schenpersoon tusschen den Directeur en de Pleeg- ouders,
en oefende het dagelijksche toezicht en de plaats-
lijke administratie uit. De Directeur kwam een-
maal 's jaars persoonlijk de Pleegouders bezoeken.
Dit liep aldus vele jaren voort, totdat de Heer
J. Bredée, wegens vertrek naar elders, op zijn ver-
zoek, met 1 October 1891 eenrol als Gemachtigde
werd ontslagen, en de Heer W. F. van Voorst, Hoofd
der Openbare School te Soest, als zoodanig in zijne
plaats optrad. Met het einde van het jaar 1896,
legde ook de Heer Beudeker zelf zijne betrekking
als Directeur neder, en op 1 Januari 1897 volgde
de Heer W. F. van Voorst, bovengenoemd, hem als
Directeur op. Gemachtigde van den Directeur
voor Soest, werd toen de Heer Antonius Hendrikus Dehn,

Het aantal Bestedelingen, in de eerste jaren
klimmende, zoodat het wel eens nabij de 60 kwam,
werd in de laatste jaren weder wat ingekort, daar,
naar men meende, de kans om hier, of in den omtrek,

tot een zelfstandig bestaan te komen, voorde verpleegden minder gunstig was dan elders in ons vaderland. In 1897 bedroeg het aantal der in Soest verpleegden 55; in 1898 was het 50; in 1899-50; in 1900-57; in 1901-54; in 1902-54; in 1903-49; in 1904-45; en in 1905-33.

Soester - Vereeniging tot onderlinge Brandverzekering.

Namens eene voorloopige Commissie, riepen de Heeren P. Hartman, A. Hilhorst, en J. H. Fiers, tegen maandag 23 Maart 1885, des namiddags te half vijf uur, de belanghebbenden in de Gemeente Soest op, tot eene Algemeene Openbare Vergadering, der „Onderlinge Brandverzekering - Vereeniging te Soest.“ Deze Vergadering werd gehouden in het koffiehuis „De Koophandel“ aldaar, en door haar werden de Statuten der: „Soester - Vereeniging tot onderlinge brandverzekering“ vastgesteld, en werden, uit de aanwezige deelgenooten, het Bestuur en de Commissarissen gekozen.

Het doel en de werking dier Soester - Vereeniging, werden omschreven in de Akte van Oprichting, op den 30sten Juli 1885, ten overstaan vanden Notaris M^r. F. Fien en getuigen, te Soest verleiden.

In het Reglement dier Vereeniging luidt Artikel 1 als volgt: „De Vereeniging, waarvan de zetel te Soest is gerestigd, voert den naam van: „Soester - Vereeniging tot onderlinge brand - verzekering.“ En Artikel 2 luidt: „Ten slotte verklaarden de deelgenooten, Pieter Hartman, Anthonie Hilhorst, Jan Hendrik Fiers, Johannes Gerardus Arnoldus Batenburg, Jan van Thienen, Franciscus Cornelis Kuypers, Gerrit Kantenaar, en Gerrit Kok, respectarelijk de bevestigingen van directeuren, bestuursleden, en commissarissen dezer Vereeniging aan te nemen.“

Onderlinge Soester - Verzekering, gerestigd te Soest.

Van de „Onderlinge Soester - Verzekering, gerestigd

"te Soest", is het Reglement vastgesteld op 24 November 1904, ten einde in werking te treden op 1 Januari 1905. Het Bestuur wordt uitgeoefend door H. van Klooster, als Directeur; Bestuursleden zijn, H. Butzelaar, P. van den Bremer, P. Hilhorst, Rhy., J. Raaijkamp, A. van Isfelt, G. Middelmann. Administrateur is P. G. de Munck, Rzn.

In Artikel 1 van het Reglement, wordt als "Doel" opgegeven: "De Vereeniging stelt zich ten doel het
"onderling verzekeren van runderen, zich bevindende
"in stallen of weiden onder de Gemeente Soest, of
"in den kring van drie uren gaans daarbuiten,
"toehorende aan rechouders woonachtig in de
"bovengenoemde Gemeente."

En Artikel 2 zegt: "De verzekering strekt zich
"ook uit tot dat vee, wat ter markt wordt gevoerd
"door den verzekerde, of diens huisgenooten, te Utrecht,
"Amersfoort, en Hilversum. De verzekering houdt
"echter direct op, als het vee aan den koopman
"afgeleverd is, hetzij het bij de aflevering betaald
"is, of niet."

